

Анатолій ЧЕРНЕНКО

доцент кафедри
кримінально-правових дисциплін,
кандидат юридичних наук, доцент

Анатолій ШИЯН

старший викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

**ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ СЛІДЧОГО
НА ПРОВЕДЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ**

Під час кримінального провадження особливого значення набуває забезпечення в діяльності органів досудового слідства, дізнання і прокуратури такого аспекту принципу верховенства права, як пріоритетність прав людини – адже саме в цій сфері правових відносин допускається їх суттєве обмеження. Відповідно судова діяльність також повинна бути спрямована на захист прав, свобод і законних інтересів осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні. Безсумнівно, що цього можна досягти завдяки об'єктивному, своєчасному та якісному розгляду кримінальних проваджень.

Гарантією реалізації принципу верховенства права може бути закріплення в нормативно-правових актах чітких і конкретних правил та процедур здійснення кримінального провадження. Відсутність таких веде тягне за собою негативні наслідки для всіх зацікавлених учасників кримінального провадження.

У цьому взаємозв'язку останніми роками особливої актуальності набуло питання щодо визначення та закріплення повноважень слідчих на провадження досудового розслідування у відповідних юридичних документах. Аналіз публікацій правників з цього питання вказує на сформованість серед них двох протилежних позицій: перші з них наполягали на тому, що для наділення слідчого повноваженнями на здійснення досудового розслідування достатньо згадки його прізвища в Єдиному реєстрі досудових розслідувань (далі – ЄРДР) [1], другі (до яких належимо і ми) стверджували, що це повинно здійснюватися у порядку, визначеному ч. 1 ст. 214 та іншими статтями Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) [2].

Що ж стало підґрунтям для таких суперечливих позицій правників? На наш погляд, цьому сприяло: 1) відсутність чітких і конкретних положень з даного питання в кримінальному процесуальному законодавстві;

2) неоднозначна судова практика в різних судових інстанціях, які в одних рішеннях допускали право слідчого на проведення досудового розслідування у разі зазначення його прізвища в ЄРДР, а в інших – виключали. При цьому необхідно зазначити, що згадана невизначеність існувала близько дев'яти років: з моменту набрання чинності КПК України 2012 року і до 04 жовтня 2021 року, коли у справі № 724/86/20 (провадження № 51-1353кмо21) своєю постановою Об'єднана палата Касаційного кримінального суду Верховного Суду (далі – Об'єднана палата) поставила остаточну крапку в цьому питанні.

Основою для прийняття такого рішення стали:

– висновок колегії суддів Першої судової палати Касаційного кримінального суду від 19 травня 2020 року в рішенні у справі № 490/10025/17 (провадження № 51-6116км19), що визначення слідчого чи прокурора не є тим випадком, для якого КПК вимагає обов'язкового ухвалення процесуального рішення у формі постанови. Внесення до ЄРДР відомостей про те, які слідчі здійснюють досудове розслідування, є достатньою підставою вважати їх повноважними на його проведення особами [3];

– необхідність формування єдиної правозастосовчої практики.

Проаналізувавши матеріали кримінального провадження, позиції учасників кримінального провадження, Об'єднана палата дійшла до таких основоположних висновків:

1) витяг з ЄРДР не є процесуальним рішенням, а отже, не породжує правових наслідків щодо визначення групи слідчих, які здійснюватимуть досудове розслідування;

2) процесуальне рішення про визначення групи слідчих, які здійснюватимуть досудове розслідування, визначення старшого слідчої групи, який керуватиме діями інших слідчих, має прийматися у формі, яка повинна відповідати визначеним кримінальним процесуальним законом вимогам до процесуального рішення у формі постанови;

3) таке процесуальне рішення необхідно долучати до матеріалів досудового розслідування для підтвердження наявності повноважень слідчих, які здійснюють досудове розслідування;

4) у разі використання слідчим повноважень з проведення досудового розслідування без винесення процесуального рішення про визначення групи слідчих, до складу якої він входить на підставі такого процесуального рішення, він є неналежним суб'єктом;

5) відсутність такого процесуального рішення в матеріалах кримінального провадження обумовлює недопустимість доказів, зібраних під час досудового розслідування, як таких, що зібрані особою, яка не мала права на те законних повноважень [4].

На наш погляд, зазначені вище висновки вказують ще й на таке: 1) врешті-решт остаточно сформувалася єдина безперечна правозастосувальна позиція щодо повноважень слідчого на проведення

досудового розслідування у складі слідчої (слідчої-оперативної) групи; 2) у разі здійснення слідчим досудового розслідування самостійно, без участі інших слідчих, він може його проводити лише за письмовим дорученням керівника органу досудового розслідування, яке обов'язково приєднується до матеріалів кримінального провадження [5].

1. Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення (зі змінами, внесеними від 23.11.2021 № 377). Затверджено наказом Генерального прокурора 30.06.2020 № 298. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text>.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

3. Постанова колегії суддів Першої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 19 травня 2020 року у справі № 490/10025/17 (провадження № 51-6116км19). URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/89621459>.

4. Постанова Об'єднаної палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 04 жовтня 2021 року у справі № 724/86/20 (провадження № 51-1353кмо21). URL : <http://iplex.com.ua/doc.php?regnum=100214751&red=100003e831ef1372d70866638f19fad7bfb457&d=5>.

5. Tertyshnik V., Fomenko A. Legal assistance and protection in criminal proceedings: international standards and integrative doctrine. *Philosophy, Economics and Law Review*. Volume 1, no. 2, 2021, P. 115-126.

Світлана ШАЛГУНОВА

професор кафедри

кримінально-правових дисциплін

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

(м. Дніпро, Україна),

кандидат юридичних наук, доцент

ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПОСЯГАННЯ НА ЖИТТЯ ІНШОЇ ОСОБИ З ОСОБИСТИХ НЕПРИЯЗНИХ СТОСУНКІВ

Вбивство, передбачене ст. 115 КК України [1], є найтяжчим злочином проти особи, суспільна небезпечність якого полягає у тому, що заподіянням смерті іншій людині грубо ігнорується її природне, а тому незмінне право на одне із найцінніших благ особи – на життя. Однак, незважаючи на те, що даний склад злочину є досить сталим та давно визначений в кримінальному праві, все одно виникають проблеми з правовою оцінкою умисного вбивства в практиці органів поліції та суду.

Особа-2 обвинувачений за вчинення замаху на умисне вбивство, передбаченого ст. 15 ч. 3, ст.115 ч. 1 КК України [2].

Як було встановлено в ході досудового розслідування, Особа-2 разом зі своїм братом Особа-3 прийшов до приміщення Сулимівського НВК «ЗОШ І-